

DE LA TIPOLOGIA ASTROLÒGICA A LA TIPOLOGIA VECTORIAL

Josep MIRET I MONSÓ

Tant en la vessant psíquica com en la somàtica la Tipologia estigué tradicionalment vinculada amb concepcions astrològiques. La disposició d'alguns cossos celestes en el "moment" del naixement fóra el factor determinant del tipus de cada individu. No cal dir que aquesta suposada base o participació còsmica no ens interessa gens. Centrats en el fet pròpiament tipològic, n'hem de remarcar la gran dispersió de les dades. El mètode inicial es va limitar a l'observació dels trets i a una intuïció interpretativa, que segons qui la feia era fàcilment acceptada per principi d'autoritat.

En les concepcions primitives cada cas representatiu d'una sèrie (cada Tipus) se'ns presenta com una situació o fenomen acabat, difícil de relacionar amb els altres. No hi ha un criteri axial ni un sistema que els pugui enquibir i explicar tots sense distorsionar-los.

Les hipòtesis d'Hipòcrates i Galè forniren d'un marc teòric els qui volien eludir aquella visió anàrquica i fantàstica, i bastir sobre una estructuració encara no empírico-objetiva, però ja lògico-racionalista, el plantejament i la solució del problema.

Ja posats en el nostre segle Louis Corman realitza, en "Visages et Caractères", una considerable tasca sistematitzadora de tota una tradició fisiognomònica en gran part submergida en bigarrades concepcions esotèriques. En el capítol inicial del "Manuel de Morpho-psychologie" en fa un resum que poca cosa té a veure amb tota la resta de l'obra (en la qual exposa el seu sistema propi). En aqueix resum redueix els dotze tipus zodiacals a vuit, que ja no relaciona amb cap constel·lació ni amb l'horòscop individual; i si bé els anomena segons els grans cossos del sistema solar,

no els fa dependre d'ells, sinó que considera cada Tipus a partir de la seva morfologia somàtica, que observa en relació amb certs grans trets psíquics. Els estudia de dos en dos, d'acord amb les afinitats o les oposicions que presenten les dues personalitats aparellades:

<u>Sol</u> .	Imaginatiu creador. Intel.ligència oberta.
<u>Terra</u> .	Instintiu. Ritme lent, tenacitat. Intel.ligència estreta, encar que sòlida i pràctica; poques idees, però les realitza.
<u>Març</u> .	Instintiu-afectiu. Impulsiu, combatiu.
<u>Júpiter</u> .	Esperit pràctic. Intel.ligència clara, concreta.
<u>Lluna</u> .	Imaginatiu passiu; receptiu.
<u>Mercuri</u> .	Intel.ligència brillant, extensa, superficial. Fluïdesa. Poc estable, poc reflexiu.
<u>Venus</u> .	Instintiu-afectiu. Dolç, tendre. Calmós, conciliador.
<u>Saturn</u> .	Esperit especulatiu. Intel.ligència abstracta, profunda, reflexiva.

Un altre treball de revisió i síntesi, amb un intent de sistematització propi, el realitzà entre nosaltres Joaquim G. Fuster i Canals. Va deixar una obra extensa i acabada, a la qual dedicà llargs anys d'observació i meditació. Roman inèdita.

Fins ací ens hem referit a la tradició pre-científica. Cl.Sigaud i poc després Mc Auliffe en recullen la significació psicològica dels terços superior, mig i inferior del rostre, i s'ocupen del sentit psicològic de la seva relació amb la morfologia global del cos de cada individu. La noció de mesura, especialment somàtica, amb Viola, Barbara (i Weidenbeich, que l'aplica als estudis tipològico-racials), obre una nova era.

Remarquem com ha evolucionat la concepció del Tipus en els següents aspectes:

- A) La seva persistència o estabilitat en cada individu.
- B) La integració psicosomàtica.
- C) (el que considerem més important), L'Objectivitat del Mètode.

Considerem el llarg període tradicional al que ja ens hem referit, i tres fites posteriors, que podem centrar en els noms significatius d'uns autors l'obra dels quals ja pertany al nostre segle. En conjunt, són quatre enfocaments successius:

1. ASTRAL.

- A) El Tipus és estable, immutable de llarg a llarg de la vida dels subjecte.
- B) El trets somàtics i psíquics són concausals: un mateix factor preestablert els ha determinat. (Aquesta causa prèvia o disposició dels cossos celestes, també regiria el destí de l'individu).
- C) Simple observació i intuïció. Invocació de principis màgics.

2. N.PENDE i E. KRETSCHMER.

- A) El Tipus és bastant estable. (Segons P: l'ha conformat i el fixa una estructura endocrina; segons K: en alguns casos, més aviat rars, pot canviar en la segona meitat de la vida).
- B) L'observació física somatoscòpica estableix el diagnòstic. Les recerques somatomètriques només tracten de fixar els paràmetres estadístics que corresponen a cada diagnòstic ja establert.

3. W. SHELTON.

- A) El Tipus és fàcilment variable, sobretot pel valor del component endomorf amb les seves parts toves.
- B) Els tres components somàtics i els tres psíquics, recollits per separat, s'avaluen quantitativament; es fan les correccions oportunes per poder referir les diferents mesures a una unitat comuna, i s'expressa el resultat en un perfil numèric de tres xifres per al soma, i un altre de semblant per al psiquisme. Amb-

dós perfils poden mostrar-se iguals o diferents, segons el grau d'harmonia o de disharmonia de la totalitat de la persona: això fóra un resultat empíric, no un apriorisme concausal.

- C) La somatometria i la psicometria tindrien sengles valors diagnòstics: El Tipus vindria establert i definit per la mesura.

4. L. CORMAN.

- A) El Tipus és variable, sensible a les pressions virtuals (vectors) que actuen per a expandir-lo de dins enfora o per a retractor-lo de fora endins.
- B) Els trets somàtics determinen característiques psíquiques i, inversament, els factors psíquics (que a la vegada poden ésser fruits d'una pressió social) emmotllen la morfologia. El factor psicosomàtic fàcilment esdevé somatopsíquic; no hi ha concausa, sinó reversibilitat.
- C) El diagnòstic es fa per observar, però l'autor recorre a mètodes correlacionals amb finalitats confirmatòries.

La darrera de les etapes precedents correspon a la Morfo-psicologia de Louis Corman. És una concepció completament deslligada, insistim, de la dels astròlegs. L'autor va fer un gran favor al públic interessat recollint i sistematitzant un material tradicional dispers, però no se'n va aprofitar per a la seva obra d'investigació i creació original. En aquesta, el fet essencial és la noció de vector i la seva acció sobre el rostre. Secundàriament considera, a més a més: el to morfològic facial (ja Pende qualificava cada cas segons la seva condició general astènica o estènica); el desenrotllament harmònic dels tres terços de la cara o el predomini o dèficit de l'un en relació als altres (aspecte que ja havia estat bàsic en Sigaud i Mc Auliffe); i la proporció o desproporció entre el "marc" i els "vestíbuls sensorials", o sigui entre les dimensions del rostre i de cadascun dels seus terços i el grau d'obertura i facilitat amb el món per part dels sentits o cavitats corresponents-ulls, nas, boca.

Cenyint-nos a la qüestió que tenim per fonamental ens referirem als vectors i a la manera com hi juguen l'impuls

evolutiu espontani i la pressió socio-cultural que vol emmotllar el subjecte. En la vida de cadascú hi ha una successió d'etapes: hom les pot transcórrer totes o estacionar-se permanentment en algun tram intermedi, o àdhuc regressar a un d'anterior (ço que depèn de la disposició -o energia- i orientació de l'impuls evolutiu i de la pressió de la circumstància ambiental; i, naturalment, de la força de voluntat del subjecte a favor de l'un o de l'altra):

1. Dilatat astènic. El rostre del nadó tendeix espontàniament a un marc arrodonit. En la mida que no troba resistència, es manté aquesta corba del marc. Quan sorgeixen les primeres oposicions ambientals, el subjecte treu l'energia i passa a
2. Dilatat estènic. La resultant de la pressió a replegar-se o inhibir-se i de l'impuls a l'expansió, són petits aplanaments, afacetaments, de la corba del marc. L'estat del
3. Retractat lateral suposa que el subjecte cedeix a la pressió externa, que en certs aspectes s'imposa, i en canvi permet la lliure expressió conductual en altres aspectes determinats. El resultat és certa retracció global dels costats del rostre, i això comporta que la circumferència inicial del marc tendeixi a una el·lipse, o potser a un òval.
4. Retractat frontal. Alguns subjectes encaren les seves dificultats d'una manera més reflexiva, calculant quan i com els convé de retreure's i quan i en quins aspectes es poden expandir. Això els porta a un control i filtració constants de les forces repressives i dels impulsos, i a un càlcul continu de com els convé conduir-se. Això correspon a l'adreçament del perfil, com si una pressió actués cap enrera simultàniament sobre l'arrel i la base del nas, i així la curvatura primitiva es torna més o menys recta en sentit vertical; en casos extrems, es pot arribar a establir una concavitat entre el front i la mandíbula.

5. Retractat extrem. Les retraccions 3 i 4 es presenten intensament i a la vegada. El to, pot ésser estènic. O astènic; aquest darrer més típic de la vellesa o de personalitats de conducta originàriament blana o que amb el temps se'ls ha anat estovant.
6. Retractats bonyeguts. Qualsevol dels tipus 2 a 4 (i el 5 estènic) pot presentar una superfície del rostre amb accentuats xuclaments cap endins de les parts blanques, i a l'ensem una marcada prominència de les parts òssies, però essent aquestes parts esquelètiques ja originàriament remarcables per robustesa de l'os, i no pas per un simple o secundari enflaquiment o pobresa de les parts toves. Correspon a una manera de captenir-se quelcom a batzegades, saltant successivament dels impulsos a les repressions.

L'aspecte psicològic d'aquesta Tipologia queda centrat pel grau d'equilibri entre els vectors que regeixen l'impuls-descàrrega i la repressió-reflexió. I per altres aspectes, que la Morfo-psicologia troba ben correlacionats amb les diferents modalitats temperamentals estudiades per Heymans i Wiersma i divulgades per Le Senne. També ofereix una bona correlació amb els trets psicomotors fonamentals expressats pel grafisme actualment fàcil de mesurar.

El propòsit de perfilar científicament el concepte de Tipus es pot dir que ja ha fet la seva història en el segle actual. La Medicina no ha acabat de trobar l'aplicació pràctica que esperava de l'obra de Pende i de Kretschmer. A la Psicologia, per la seva banda, a mida que s'afermava metodològicament, sobretot recolzada en l'Estadística, se li feia difícil de bastir una teoria on encaixés satisfactòriament aquell concepte, que deixà entrar en crisi abans d'estudiar-lo a fons; ara, però, s'insinua certa tendència a recobrar-lo. Parlem-ne breument.

Els psicòlegs conductistes s'han esforçat bastant a silenciar tot el que deuen a la Reflexologia: parlen dels reflexos com si el seu estudi només fos obra d'ells. Hi treballen des del camp de la resultant "conducta" sense ocupar-se a penes de l'aportació fisiològico-experimental de Pàvlov i la seva escola. L'interès d'aquests a favor

de la influència ambiental, l'han portat a una marcada fòbia contra qualsevol supòsit innatista. No obstant, la dèria ambientalista ja topa avui amb una munió de dades de la Genètica que per ara no són encara del domini general de la Psicologia ni de la Medicina, sinó d'una àrea de la Biologia molt finament especialitzada. El concepte de Tipus fou bandejat pel seu antic regust de nativisme. Paral·lelament, refereixen la noció d'"estructura" només al substrat orgànic anatómic; implícitament rebutgen tota estructura purament psíquica: tot això, diuen despectivament, és "mentalisme".

Creiem que la dificultat per a la formulació científica del "Tipus" rau en l'afany de voler enquibir la casuística en una corba de la distribució anomenada normal, que ja no és concebuda com a resultat, sinó com norma. Pot ésser normativa i típica per a les dades mètriques nomotètiques, expressades en una sola escala de mesura. Però les idiogràfiques, complexes, aubsumeixen diverses mesures i formes de mesuraments diferents, irreductibles a una sola escala; i aquest és el cas del Tipus. A més, tot Tipus, necessàriament complex, suposa una cohesió de certs components nomotètics i heterogenis (així com un rebuig d'altres possibles components), i això comporta un allunyament de la corba de Gauss "normal". Potser diríem que el problema consisteix en la manca d'uns adequats instruments de mesura pluridimensionals, tant en l'ordre somàtic com en el psíquic.